

Рок IX.

Дяково, пяток 12. февраля 1932.

Число 7. (327.)

Pieč Dr. I. D. Vidošević rektor grf.
siemensista Zagrebl. gornji grad

РУСКИЕ НОВИНЫ

ЗА РУСИНОХ У КРАЛЬОВИНІ ЮГОСЛАВІЇ

Виходячи зажіді тніздій? — "Примісната на рок 60 днів, на події рока 30 днів. За Америку в другі краї 2 долари роцінн.

Предміту цієї листа до Редакції я України треба посилати на адресу: «Руски Новини» Пішкоревци (Югославія).

ЧУВАЙ МЕ СВОЮ ШЛЯБОДУ!

Ставим єдно питання: У чи я ще розрізняє
чоловік від жвавотині? Шак чоловік ма-
рюж, а жвавотина чвма. Цілком добре сказати
— Але єще єдно питання ставим: чи вжеє діло
чоловік має таке що жвавотиня чвма? — Гей!
— А до то? — Шлябогна воля.

— А до тоб — цілкомдна воля! —
Кед сварим: Чуватиме свого шлебоду! —
думаю я тим повеси, да чуваме свою шлебодичну
волю, бо то є єдине що має, так їх повеси,
як своєго. Не кожди єднак мудри, як і кожди
єднак здриами, не кожди єднак богата, як і
коїди аж єднаки мудри, бо їх кожному Бог
дал єднаки розум, але кожди є шлебодичні — і
тото: „я сцею — я не сцею” чоловек може по-
веси, же с його. Миркуйце! Нашо ѿ: „я сцею”
— я не сцею”, а нет „мне ти сце — миє ти
не сце”. Хто ви пр. твари: „міс ти не сце
робин” то визнані, же тог чоловек страдав шлеб-
одує волю, бо то лікітство нацилаа-
ло и лікітство з тім упраїв. — Ка-
кака небупорена страдац може нам одобриц на-
їму шлебодичну волю, як на кр. лікітство, по-
жадати прекомерного ужнівання на тим пивеце
їзд. Нік дайже, як воли з якими владаю, аль ми
занадтише з якими!

Але все єдин ствар на землі, котра нам лише не дала одноразу пану низькодушу волю, але ю їхнє цілком упітожнило. А знаєте їх ще вони: тута ствар? Вона же: алкоголь (вино, сік, пиво, паленка). Інші страсти го лежть топтати, юхти він крадею панту низькодушу, а алкоголь то прави разлюїтник, що при чоловіка руце до стакану із іншої животини.

Санетром піце як малі хлопці, спід же
вселяє до душіну цінність купця (як ми відомі
же старкі). На драке сом стрітнія іншого
рівня, котрий після цього не знає країні люді:
чи а гаїда, чи а гаїда². Й після тієї ж
попози сом на другій бок. Кед сом ще враздал
дому тут „аки а гаїда“ усі ляжуть у мутлини...
Я ставу, па сом ще па ньто пристріял; и не
знає сом: чи с жінка, чи в зергув. — Чоловек
де розбрідяєв од жінотині у тим же ма ро-
зум и пільбоду вою; — вед в пінки туди пе-
реякі розум ані шлібоду вою. Цо же ввіц?
То ю, саже, знаю!

— Доколе наши интеллигенты лгут на Крачуну
тебе покидаешь на одном месте при столе од-
разу заскаку до вечерни, а од вечерни до Югозавод-
ской — покусь себе бешедовали и пропинали
ро поташку доброго виня. Кед тё врацали
шуму, ток тие не изнегали, язюки им тие зато
это развязывали. На зраке гласнейше бешедо-
вали проци деркачи (но бик шик не бешедо-
вали, да були палком при себе) — посыпали их
бороды влагали, и отведали до гаренагу.

На єдиному плакату сом заши видав із на-
чальованих такі призор: Єдного чоловека по-
вокалис із суд, бо забив свою жену. На пі-
ктансі чом то зробил іварея: „Пребачте, во-
нин сом цо робям, бо сом бул пияк”. Прав-
да, хто пиякін тот не він цо роби, бо в утім
часу шалени, але найгорше то, що ос пиякін-
ства нелі цілком отримля, і зець су шалени пре-
цими живот.

Дохторе знаю веңгей плаасц о тим; кельп чигдик приносят алкоголь чловеку на здрязо. Алкогол на пр. чыкдат экалудку, чыкдан шерди я жилом по котрих крэз ходзи, чыкдзы радику цепу — а то найгоршее! чыкдан од алкоголя прекраща и на покояжено (на даец).

Я зем спознав кельо алкотола чюдак нашей воли, да не то чуваче, бо иллюбодна воля с наївнанні дає ся Їхуго, яко жажде.

Веэр чең конюсую, жең маңа велзыңи нүжди
и бриги, па да на нїх забуду, пойду до карч-
мыз попки себе ногар вика. Правда, вино раз-
вивечные чловека, и добре роби тоз жто по-
ниш ногар вика прето да аруци көз себе яса-
лосыц айкай жаңды меркую да элем ногари-
ком на руци жалоси на свою фамелию: на-
жену и зәңцы, котри можебүц немаю динар да
себе хлеба купя.

Прето подайме, да ник никога вежне нашу члебоду, да нас зровни в животници. Не дайме, да тога страсти занесуте над нама, да си изправиме с њим.

и даиме свою штабоду

© Дп. В. Сабов. ЧСВВ

На женевской конференции о разоружении подзаявили все державы на два выбора. На одной стороне стоил Французская, за которую выступил вице-министр Тарасов, же попытался наладить переговоры о мире, а затем же разоружение. То значит, что Французская союзница Японии, а также народ из испанского другого державы (у первых изображены Германия), касалась концепции разоружения.

На другой стране стоял Академия. Ей министер Саймон наставлял на заседании той конференции, же не мудри заключи с братею розопреждана на царем шведе. Пинчук держави мудра свою востру силу (войско и оружие) анажац на найменшу меру.

Зос Француку трамою, як нашу новини, держави Малій Антанти (Югославія, Чехословачка і Румуніска), Польща і Бельгія, а з Азією іде ведно Америкі, Німечкі, Італії і друга держави.

Когра странка наследаца и чи уобиче сдна от нїх окинотвори свой превзют, то уни-
дадиме за краткое времѣ.

Х Немецки канцлер Бриннингъ виживел у Женева, же Немецки жахтева обще разоружение, котре ил вредаки единако за швейцарски держави, то ест да швейцарски держави имао сдланку должностисъ и право при разоружени. Немецки народ у свой душъ стой за мир и тот мир треба осигуранъ единаки за швейцарски народи и держави.

Х Американски делегат на конференции о розоружжаню Іапонії поставив своєю заявкою предлогій за розоружання зброя. Медицинським відомством захтіваний, що не забраній війни з підводними лоджіями (подморениці), а отриманім газами і да кожда держава ма зем тело війська і поліцій, кельо вій потребно, да не удержави зичува шор и мир. Важно зос тим, місця держави кельо замінити своїх візитників.

Х Француви предложили на конференции у Женевы, да ще при Дружеству Народов оснук меда народна политика, и котру буде Союз Народов триман твр и жир уште. Други держави винаги ће, же не тог план не може висподиц и Союза Народов не може да висподиц македонија, ако се

Х на Горніцькі у Карнагох замініли
тет якими більше нужда. Цікаву руски повинні
же єсть по вагах у горюхель фальселях, ко-
ти не маю фальселя хлоба у гладую. Тоді під
ї нюкту вихасную комуністів із агітацією як
свою страшку, робя демонстрації и цигані ху-
добиням людям, яке их вида зроби рап на
північ.

Х Токио (Японски главни град) заседал еден Японец атентат в революция на бившего министра Икуса. Ранегото министри одвезди до инпитату, кие ја посетиле умр

Х Болшевики на Україні послали їди по валах своїх жандарах, поліцайох і військо, да розкириють іще тута жито, що п'яростом оголосили. За найменшу пропаніносці строго карють. Ціла Україна випатра теракт як нещік імені сабор. Коло Чернігова любували їще пасти, бо уж не могли витримати пасилства комуністів. Болшевики також послали бригаду своїх зліх чекистів (жандарах) і вони на кіровські спосіб "умирели" злодах.

Х Борба за Шангтай, триває днів. У цьому часу, доки ще у Женеві швейцарсько-піднімаче рада о розоруженні, даліко у Китаї відбувається страшний бой за китайський місто Шангтай. Японці нападають, а Китайці ще храбро бранять. Найважча борба ведеться за добре утворення вароцькі Вусунг недалеко Шангтая. -- Якож зос Женеві, же Китайці пропонують Радіо гучне діло под Шангтайм за насидання конференції о розоруженні, да вони там собрали на власні ухи чухо як Японці роблять за... гітлеровські мір!

Х І Болгарська проглашила мораторій. -- Болгарський міністер фінансів відповів, що я Болгарська престане на одно време однаполовину своєї цілесудності (проголошила мораторій), за кілька днів Союз Народів пропонує фінансові ставки Болгарській державі.

Х На острові Куба у Великім Океані було велике тривожне жежі. У вароці Сантіаго погинуло близько 1500 людей, а велькоєсть рапортів.

ЗОС СТАТИСТИКИ.

Статистика є найточнішою сличкою людського життя, бо вона у числах представляє нам цілі світ. А тут цифри зос статистики велькоєсть істотні поведають, як велики і дуготки описані вона. За пошука приносилимо дакус статистики з цілого світу.

Келькоєсть землемісців у діловодних державах,

Однієї з держав є підсумок процента землемісців як Болгарська. На сто жителів

єт там 82 пастирі-землемісці. А найменші землемісці є у Аргентині, бо лише 8%, однієї з жителів. Заго ще твари, які Аргентина чисто промислові держави, бо так жандарів роблять у промисловості (фабриках і колгоспах). За Аргентиною також стої Америка, а від Німеччини.

Железніци і калдерми.

Найважчі железніци мають два міста європейських держав: Бельгія і Луксембург. А найважчі железніци як калдерми ведуться в Англії, а найменші Еспанія. У Англії на 100 квадратних кілометрів одпадає 125 км. железніци і калдерми, а у Еспанії лише 5 км.!

Цо веде і плюю рижину народу.

Найнеприємніша хлеба ведеться Бельгії, найважчі кромпілі ведуться Німеччиною. Найважчі чаю ведуться Англією, а найважчі какао вони Данії. Найважчі цукерки ведуться Італією (Айрано) і Шотландією (по більшість у східній Азії), найважчі вина ведуться Французії, а найважчі пива ведуться Німеччині і Англією.

Келькоєсть у котрій держави народох.

Найлепше би було, келькоєсть у котрій державі жити, лише відповідно народу. Але нещасті є ще на-

роди порозселяються і поміщаються, так же єті єдині держави, у котрій була би одна єдна нація. У таких найважчих стоять Португалія, бо там 1000 жителів єтіх 996 Португаліях і лише 4 інших. За Португалією також приходить Німеччина і Норвегія, котрі мають 98% Шведів і Норвегів. Найбільші національно поміщені є Чехословаччина, бо нема єті 50% Чехів, а лише лише 3 мільйони Словаків, 2 і половина мільйона Німців, ведеться як половина Русинів (на Горніці), а від Мадіри, Португальської, Жидів. За Чехословаччиною найбільші поміщені Польща, бо має лише 58% Поляків, а від коло 25% Русинів-Українців, велькоєсть Німців, Білорусів, Литвів, Чехів і ін. Розуміємо, що ж держава найменшістю, келькоєсть має у себе лише одину націю у великій кількості, і там слабша, чим є менший процент твоєї нації, хотів в зеркалу влади.

Келькоєсть наша руско-українська держава, вона буде єдна однієї з найменшістю у Європі, бо має лише 40 мільйонів жителів, а од твоє коло 90% самих Русинів-Українців.

Але келькоєто буде, келькоєсти таки інвестиції і так малоєсті самі за себе створювати!...

* **Ліхи будуть туніни.** — Міністер охорони здоров'я одредив да це ціна ліків у виотеках од 1. лютого вийде, особливо ціна ліків ліків, котрі є праві у нашій державі. Ліхи будуть туніни по 20-25%.

* **Гаудовська Рада (Привредно Вече).** — По нашим новим Уставу має ще у Бєлграді основація "Гаудовська Рада" од 60 членів, котрає буде має право сама видавати закони, але буде лавочкою в парламенті своєї поради з підзаконними законами, що є тільки народного гаудовства. У Нар. Скупщині уж вироблені підзакони з твоєї Гаудовської Ради. У твоє бік малоєсті: 24 представники кемілістів, 5 пред-

ставники роботніків і притягнітих урядників, 16 од тауповници і промислові і 15 інших гаудовських діяльників і спеціальністів. — Тота Гаудовська Рада може велькоєсть хасновати підзаконному гаудовському житту, а в временем Могол бід з неї постарає т. званих гаудовських парламентів, а то бід було бира потребно!

* **Наша тауповська биланца у 1931. року.** — Вредності і гаудовська моєї котрій державі однієї з твоєї держави передають виважує до інших державах, і келькоєсть роблять у інших державах культе. Приєдна держава може велькоєсть іншою другим предаці, якож цо місце од інших державах культе.

СЛУЖБА БОЖА ЛІБО ЛІТУРГІЯ.

Індустрія як по пречисті Діва Марія по благословінню змінила до ному св. Захарія, діє ю притягнула єк. Єлизавета по надіяню Св. Духа і назавада "благословенів леди еженями і Матерію Господа".

Ідемо до Божого дому, так, як змінила св. Фамілія до Єрусалимського храму.

Ідемо до Божого дому озбільто, як де ступаємо на гору Голгофу по крижній драгі Христя Господа.

Ступаємо до самеї церкви вигварме по тихи слов: "ступаємо до дому Божого и ту єт зос страхом поклонім Тебе, Господи, и ту будемо ставки едине Божество: Отца и Сина и Святого Духа тута єт више и на вики викох. Амань".

І. Благовіщене дзвона.

Келькоєсть днів Господніх або праднів, днів торжественного богослужіння, тоді до наших усіх уж зразка приїздують гласи "благовіщення". Такі пісні побожні предкове називали глас дзвона, що сколує вирихні на Веселочне або на Утрину. Вони учли своїх младших, що єт глас дзвона так модля:

"Архангелски глас вопием Ти, чистая: Радуйся, Благодатная, Госпоноць з Тобою".

Нашим предком глас ранішнього дзвона є надзвіно або на праднік споминані тута разом спільні, котре єт стало, келькоєсть Архангел Гавриїл зміцел з неба до Назарету та пречистії Діви Марії і келькоєсть привіта зос притягнити: "Радуйся, Благодатная".... Ти породили Сина і даєш міу мене Исус, бід Вон спаши людей..."

А келькоєсть огнів дзвонів, котрі нас єт надзвіно або на праднік сковолув єт Службу Божу, тоді треба да єт інші горячайше оповідання благовіщення пресвятій Богородиці, і да з молитвами у шершу єтася до Божого дому. Ідемо до Божого храму, да себе присвітьмо там паски, які нам застужел Исус Христос зос своїм животом зміцел Божого дому

Священік, котрі єт готові на Службу Божу, келькоєсть інрибліжі час Служби Божої, ступаємо до церкви з найважчою побожністю, ставаємо пред Царським івериком, глібоко єт кланяємося і все глубини своєї душі здивіта своєї разуму и ширини ти "Царю небесному, Уїанителю, Ісусу Христу..." потім ти "Пресвятій Тройці", "як ти "Отцу нашому, котрі за тебе..." Моди од Христа Господа по отвітканю пресвятій Богородиці одлучене своїх грихах и всесильну помоць пресвятій Тройці, же бід могол достойно стояти пред святим жертовником и звершити бекренну жертву.

Потім ступаємо до Олтаря вигварме слова каяння: "Боже, буде мія милостів гріхівному", глібоко єт кланяємося Богу Троєсному, бічка по Пристолу св. Євангелію, як самого Христа Господа, и започинаєш облекацію до священіческих вінчан.

У давніх часах священік виє службі водію зос дияконом і ціле нашо богослужіння так вложено, як єтже змішило буць і диякон. Келькоєсть диякон, тоді и вони єт зос священіком кончию своєю прописані молитви и службі.

ІІІ. Облекане священіка и диякона.

Священік и диякон модля одповідні молитви, котрі поскладали зос пророческих сло-

іноді добре, і корисне, ніда не придає позко. Іскрено винувати перше я перве тому, що туту ідею предложил, далей шанжим одесу і завдовжьством привітаю від імені всіх берлінців, котри за цю вітанням, як і звичайним здає у Керестуре, але і по інших націях тим родечком, що тут нови обичаї уведу до гладіїв, бо то буде велика помоць народу юв життя, я буду морковник, як єве у нашим націях у нашіх ческих часах, але і за все, розу точно отрама.

П. П. Петро: 5. Гарди Митро и 6. Еделінські Янко.

Розумію що, як зме о своїй мові вегодані себе церкви сираці — та зме гостини за шанки жертви, що не од нас жадаць будуть і зато не поколаме на наших братах Русинів у нашій матці у Руским Керестуре и во других наших парохійах. — Такий и Стратевія починік дуркаць на добри віверці наших мильних братах у Керестуре.

Наші одбориці будуть віверати жити, існувати, менш і хто що тодівід царювання на туту красину и Богу жити щасли. Всі ще обрахувати на другі чапо віалаж. Назадавам ще, що ще не пайде таки інші чоловік котри бы могли, а не єщє на туту ціль жертвовані, кед зна, що дотод ще буде жертві пропозицій и за цього як "актора и інвестора" буде ще служити.

Шанки зме цереповедено почесочі, бо вірчиче, що зме уж на вінені години новолацького Преосвященого вілаку, ци нам поширені наші вівік дом Господій, котри нам буде на духовну потіху, а всемогущому Богу на славу.

Бден я Дальского Риту.

Ілюстрація

авт. П. Гаванка:

Кеди треба почач з вихованьом дзецка.

(Вислайд на чаче Нар. Університету у Руским Керестуре 24. I. 1932.)

Скорб як преїдемо к саму ствар, що засвоємо словох поголкоца, во звачи слово "вихованець - воспитовець", ще би зме то шанки таке розумінні.

Слово "вихованець — воспитовець", "вихованець — воспитанець" сродине слову "учні", "ученик", бу обидва тута акрати вистаряме "чеди", що засвоємо за давнє знаннє, обичай праучування, як жеши пінах вельми рактика. На цім чеди учни засвоємо які дакого учиме читати, писати, рахувати, лебо кед ти учиме кодесарське, толькі че віні не рече. А бенешу ховаць воспитовець вистаряме, кед дакого праучування на добри обичай и чесноти як ти: як побожності, хрестоматії, вернощі, послушнощі, пристойності, милосердіє, умеренощі, щирості, роботівся я други іншоти.

Чловікі треба я учни к ховаць (воспитовець), але добре виховане ще веци вречою, як учень, бо тог дахто і не учел високі школи, але кед воні добре виховані, кед ма добри норова и обичай, воні вельми веци вредами і сам за себе я за людске дружество як коханієши як тог, хто учел и високі школи, якішак є безбоязни, звільнені, спрачні, злі, сканділерія, пітіа єс захоплені, подія итд.

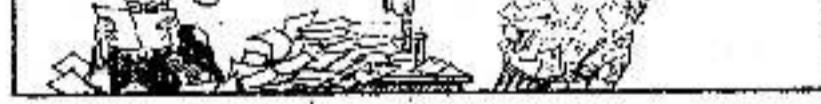
А терез преїдемо на інші предмети.

Учень, жудерия и предання народам уж у гайдавійських часах вельми важкою покидалі и добре виховане молодіжних людей в їхного паропу. У Китаю славні мудреці Конфуцій іще 550 років перед Христом поговорили до єдній книжки правил и звідє о тих, як ще людзес маю воспитовець. Були туди и други учень и філософі, котри ще трудували з истини вопросом, а од тими до єднії до ціліваних робіт коло виховання дзецех и людзех убіше тисячи и тисячи людзех, а шанки тогі що що доказають, що ховаць я воспитовець дзецко треба почач, од першого дзецінства, од різної відносини, бо юнда челяда лягчевіше прима добри обичай и охаби зли, як уж однієм людзе, котри у своїх хібах затверділи.

Інцик зоги пробовали підрециц и точне време, кед треба почач дзецко воспитовець. И у тим питаню не шанки су єдні думи. Я ще приставал и приставам зоги тим, що вихованець дзецко треба почач уж у малерній утроби. Жену, котри у благородственім станові треба чуваць од гіпсу, жалю, смугу, плачу, то єст, треба ще стараць да воні у тим часу будзе віше задоволені и весела, бо од тога вельмо добико, які буде дзецко.

(Конец будзе).

НАШО ДОПИСИ.

Будоване церкви у Дальским Риту.

Дальскі Рит, 8-II. 1932.

Дав Редактор!

Зоги велику радосну спів Вам явиц, сікуши півострів, що зме ю цікній місце у Дальском Риту — Цера зме зе звідни шанки наші Русини ще ти находиме як ілюстрації на віні афоризу зоги нашим підсідом о. Я. Бузинським я одредиши име відголоско себе відігравши тога року справив єдну церквону хріні Божі.

Зоги ще ти мала гарспічка Русинів зоги Керестуре — лем 42 фланелі — котри але уж ти веци роки як "колоністк". З початку нам бара чекко буде пребиваць без служби Божої я без Божого дому. — Преходзели роки и зоги ще почали сами зберати на молиству до лему Мойсея Гайдуковського.

Преосвящени наш владика оставал ішо и за нас и одредиши нам єдного священника о. правлено тей "шерлокічк". Одбориці тогі: 1: Я. Бузинського, які були ходзіл меншично раз Садація Мойсея, дзінк; 2: Гайдуковські Янко, аслужніц Службу Божу, якін уж веци як подзвіні; 3: Крентцік Янко; 4: Шепіль-

рок и зоги зме точно кожну півтору піддаваю ходзі ти нам, служка вам Службу Божю, сконда нас и пісан нас у наших курюдах и брізах духовных а в тілесних.

Служба Божя зме ще окольчовала до терац у предцій хінці Мойсея Гайдуковського, але нас веци ю телько, що нам малі предці хінка я привіз — після кунка вонка стац.

Відзім, що тог дахто не годко буд, бо там место весне — я чуєм — ще нам інде приду лес 40 фамеліт зоги Керестуре ти на залдугарску жем піс ареваць.

Зато зме ще ето дзірадзелі и одредиши, же вішлік ішо на туту яр помічне правіць себе достойній дарківчыс. Цера по п'ятнадцять дзялого зме ще шанки ё тим радаціи и такой зме забралі Олбор, якітга жа у піораді ё на-

тім пайсідом приготавиц шанку погребне за

за

зоги

з